

Kısa çizgiler (-)

İçindekiler

1. Bileşik sıfatlar (Compound adjectives)
2. İsim olarak kullanılan öbek fiiller (phrasal verbs)
3. Ön eklerden sonra gelen kısa çizgiler
4. Anlama özellikle dikkat edin!
5. Daha fazla ipucu
6. Başvurulan kaynaklar:

Kısa çizgilerin pek çok işlevi vardır fakat en önemli görevleri kelimeleri (veya kelimelerin bölümlerini) birbirine bağlamaktır. Kısa çizgilerin en çok kullanıldıkları yapılar bileşik sıfatlar, isim olarak kullanılan öbek fiiller ve bazı ön ekler ile eklendikleri kelimelerdir.

Bileşik sıfatlar (Compound adjectives)

Bileşik sıfatlar iki kelimededen oluşur ve birlikte bir ismi değiştirerek bileşik sıfat (veya niteleyici bileşik sözcük) oluştururlar. Meydana getirilen bu bileşik sıfat bir isimden önce geldiğinde, bir kısa çizginin kullanılmasını gerektirir.

Örnek: bir isimden önce gelen bileşik sıfat

The VP for development, who is currently a **well-respected** economist, oversees the **London-based** company's **fast-paced** expansion.

Ancak bir bileşik sıfat bir isimden sonra geldiğinde genellikle kısa çizgi kullanılmasını gerektirmez.

Örnek: bir isimden sonra gelen bileşik sıfat

The VP is **well respected** and her area of responsibility is **fast paced**.

Ek olarak, "-ly" ile biten bir zarf (adverb) içeren bileşik sıfatların kısa çizgi ile yazılmadığını lütfen unutmayın. (Zarflar sıfatları, fiilleri ve diğer zarfları nitelerler ve çoğunlukla "Nasıl?" sorusunu yanıtlarlar.)

Örnek: "-ly" ile biten bir zarf içeren bileşik sıfatlar

The company's **highly paid** managers are responsible for running **largely diverse** teams.

İsim olarak kullanılan öbek fiiller (phrasal verbs)

Öbek fiiller tipik olarak, kısa çizgi gerekmeksizin kullanılırlar. Ancak bu fiiller isim olarak kullanıldığında kısa çizgi gerekir.

İsim olarak kullanılmayan öbek fiil

The project will **start up** tomorrow.

İsim olarak kullanılan öbek fiil

The **start-up** involves many people.

The government **bailed out** the bank.

The **bail-out** was very controversial.

Many states are still **building up** arms.

The arms **build-up** is a great threat.

Ön eklerden sonra gelen kısa çizgiler

Kısa çizgilerin ön ekleri (ör: "un", "pre" ve "multi") bağlamak için kullanılmasının gerekip gerekmediğine dair çok az kural vardır. Bu konudaki uygulamalar da zaman içerisinde değişir. Bir terim yaygınlaştıkça kısa çizgi de çoğunlukla kaybolur (örneğin **e-mail**, yavaş yavaş **email** kullanımına dönüşmüştür). Şüpheye düştüğünüz zaman sözlüğe başvurun. Ayrıca ön eklerin kısa çizgi ile kullanımının **İngiliz İngilizcesinde** (ör: **sub-section**), **Amerikan İngilizcesinden** (ör: **subsection**) daha yaygın olduğunu unutmayın.

Bu konuda katı şekilde uygulanması gereken bir ilke; büyük harf, sayı veya tarihten önce gelen ön eklerin her zaman kısa çizgi ile kullanılmasıdır.

The **anti-UN** faction was very vocal during the **mid-March** 1970 discussions.

An **un-Christian** attitude was uncommon.

The sculpture is **pre-16th** century.

Inter-African cooperation is growing.

The events all occurred **post-Gulf War**.

Presidents are often in their **mid-50s**.

Anlama özellikle dikkat edin!

Bazen kısa çizginin kullanılmaması, ne söylemek istediğinizin anlaşılmasına yol açabilir.

	Muhtemel yorum	Daha net bir seçenek
Five year old girls	Girls who are five years old. Five girls who are one year old.	Five year-old girls Five-year-old girls

Kimi zaman da kısa çizginin eklenmesi ile bir ifade tamamen farklı bir anlam kazanır.

	Anlam
Long standing tradition	A tradition of standing for a long time (uzun süre ayakta durma geleneği). Ör: The Quaker religion has a long standing tradition in its worship services.
Long-standing tradition	A tradition that has existed a long time (uzun süredir var olan gelenek). Ör: Lighting candles is a long-standing tradition.
	Anlam
Recovered book	A book that one has gotten back (geri alınan kitap). Ör: The library recovered the book from its patron.
Re-covered book	A book that has a new cover on it (üzerinde yeni bir kapak olan kitap). Ör: The librarian re-covered the damaged book.

Daha fazla ipucu

Kısa çizgiler deneyimli yazarlar için bile oldukça yanıltıcıdır. Yukarıdaki bilgilere ek olarak şu ipuçlarını aklınızda tutabilirsiniz:

- İlgili yapılarda kısa çizgiyi nasıl kullandığınız konusunda tutarlı olun. Örneğin **sub-chapter** ifadesini kullanıyorsanız, aynı şekilde **sub-section** ve **sub-question** şeklinde bir yazım tercih etmelisiniz. (Alternatifler: **subchapter**, **subsection**, ve **subquestion**.)
- Standart kullanım kurallarına başarabildiğiniz ölçüde bağlı kalın ve alanınızdaki ikincil literatürde genel olarak hangi kullanımın yer aldığına özellikle dikkat edin. Emin olmadığınız noktalarda kaynaklara başvurmaktan çekinmeyin!
- Ancak gereğinden fazla başvurmamaya da dikkat edin. Pek çok stil kılavuzu (APA dâhil olmak üzere) kısa çizgilerin yalnızca gerçekten gerekli olduklarında kullanılmasını şart koşar.
- Kısa çizgileri uzaktan akrabaları olan **tire** ile karıştırmamaya dikkat edin.

Başvurulan kaynaklar:

- Oxford Dictionaries: Language matters. (n.d.). Hyphen (-). Alınan adres: <http://www.oxforddictionaries.com/words/hyphen>
- Trask, L. (1997). The Hyphen. Alınan adres: <http://www.sussex.ac.uk/informatics/punctuation/hyphenanddash/hyphen>